

Darwinova nočna mora 16+

pedagoško gradivo

avtorica Anja Naglič

kazalo

umestitev filma v učne načrte	2
o filmu	2
o avtorju	5
film in kontekst	
Viktorijino jezero in nilski ostrž	6
režiserjeva izkušnja	9
teme za razpravo	12
viri	13

umestitev filma v učne načrte

Film je zlasti primeren za razpravo pri pouku sociologije, geografije in biologije, saj tematizira delovanje kapitalistične globalizacije, logiko sodobnega družbenega "napredka", probleme Afrike kot prizorišča spopadanja svetovnega kapitala (npr. izkoriščanje surovin, uničevanje tradicionalnega načina življenja, sprožanje medetničnih vojn) ter ekološke posledice teh procesov (mdr. izumiranje živalskih vrst).

o filmu

filmografski podatki

Darwinova nočna mora, Darwin's Nightmare, Francija/Avstrija/Belgija, 2004, 107 min, angleščina, svahili, ruščina, 35 mm, 1 : 1,85

režija, scenarij, fotografija Hubert Sauper

umetniška sodelavca Sandor Rieder, Nick Flynn

montaža Denise Vindevogel

zvok Veronika Hlawatsch, Cosmas Antoniadis

produkcija Mille et une productions, coop 99, Saga Film; v sodelovanju z Arte in WDR

producenti Edouard Mauriat, Antonin Svoboda, Martin Gschlacht, Barbara Albert, Hubert Toint, Hubert Sauper

distribucija Demiurg

žanr dokumentarni film

vsebina

Darwinova nočna mora je političen dokumentarni film, ki razkriva mehanizme globalnega kapitalizma – svetovnega sistema, ki proizvaja gospodarski razcvet in bogastvo na eni strani za ceno izkoriščanja in revščine na drugi strani.

V 50. letih 20. stoletja so v Viktorijino jezero v vzhodni Afriki naselili novo vrsto ribe – nilskega ostriža. Šlo je za majhen, a vse prej kot nedolžen znanstveni eksperiment. Ta invazivna riba roparica se je v novem okolju uspešno razmnoževala in v nekaj desetletjih iztrebila večino od prek sto vrst rib, ki so pred njo živele v jezeru. Zaradi okusnega in hranljivega mesa so jo v obliki filetov začeli v velikih količinah izvažati po svetu, na obrežju jezera pa se je razvila močna živilskopredovalna industrija.

Na letališčih ob jezeru vsak večer pristanejo velikanska tovorna letala, ki naslednje jutro, naložena s tonami svežih filetov, odletijo v bogate države na severu. Na jug priletijo z drugačnim tovorom – s humanitarno pomočjo in orožjem za številna afriška vojna žarišča. Cvetoča globalna trgovina z živili in vojaškim materialom je življenje na obrežju jezera radikalno spremenila; tu se zdaj križajo usode revnih, v velikem številu za aidsom obolelih afriških ribičev (nastanjenih v t. i. ribiških taborih – izoliranih delovnih kolonijah), slabo plačanih delavcev in bogatih lastnikov predelovalnic rib, predstavnikov Svetovne banke in Evropske unije, afriških ministrov, ruskih in ukrajinskih pilotov, nasilju izpostavljenih tanzanijskih prostitutk in brezdomnih otrok, pred nevarnim amonijakom nezaščitene zbiralcev ribjih ostankov, slabo oboroženih nočnih čuvajev, rigidnih krščanskih pridigarjev, kritičnih preiskovalnih novinarjev in drugih.

Prek intervjujev s to nenavadno množico ljudi Hubertu Sauperju uspe nazorno predstaviti uničujoče posledice, ki jih imata naselitev nilskega ostriža v Viktorijino jezero in globalna trgovina z ribjimi fileti za tamkajšnji ekosistem in družbeno-ekonomske odnose; jezero in narava ob njem umirata, številni domačini živijo in delajo v grozljivih razmerah in mnogi med njimi se že v otroštvu srečajo z revščino, lakoto, nasiljem, alkoholom, mamili, prostitucijo in boleznimi. Ker nilski ostriž služi komercialnim namenom, se prvovrzdni fileti prodajajo v bogatih državah severne poloble, revni in lačni domačini ob jezeru pa se

prehranjujejo z gnijočimi ostanki, saj – kot pojasni nadzornik za kvaliteto rib v eni od predelovalnic – ostriž po filetiranju postane tako drag, da si ga običajni ljudje v Tanzaniji ne morejo privoščiti. Sauper opozori tudi na protislovje med evropsko humanitarno pomočjo in pošiljkami vojaške opreme, za katerimi stojijo evropski trgovci z orožjem: orožje in municija – ki v Afriko pogosto prideta z istimi letali, ki dostavljajo filete ostriža evropskim potrošnikom – vzdržujeta prav tiste vojaške konflikte, ki naj bi jih humanitarna pomoč blažila.

Kot velja za življenje v jezeru, tako se tudi na obrežju velike ribe hranijo z majhnimi. In rezultat je – **Darwinova nočna mora**.

nagrade in nominacije (izbor)

Label Europa Cinemas na Beneškem filmskem festivalu 2004

Vienna Film Award na Viennale 2004

evropska filmska nagrada za najboljši dokumentarni film 2004

nagrada občinstva na Festivalu dokumentarnega filma v Solunu 2005

nagrada FIPRESCI (Mednarodno združenje filmskih kritikov in novinarjev) na Sydneyškem filmskem festivalu 2005

nominacija za oskarja za najboljši dokumentarni film 2006

cezar za najboljši prvenec 2006

recepcija in ocene filma

Film **Darwinova nočna mora** je bil ob številnih nagradah, nominacijah ter navdušenih odzivih kritikov in občinstva (hvalili so ga kot neposreden, pogumen, kritičen in šokantno-pretresljiv dokumentarni film, ki brez olepševanja prikazuje temno stran globalizacije) deležen tudi očitkov; tistim, ki menijo, da je bila naselitev nilskega ostriža dobra poteza in da predstavniki živilskopredelovalne industrije niso odgovorni za uničenje ekosistema, temveč so zaslužni za blagostanje objezerskega prebivalstva, ki se preživlja z delom v predelovalnicah, se zdi film sporen in režiserju očitajo, da v njem nakazuje vzročno-posledične odnose, ki v resnici ne obstajajo.

Slovenski filmski kritik Marcel Štefančič, jr. je v Mladini o filmu zapisal tole: "**Darwinova nočna mora** je /.../ film katastrofe, le da potres, požar in klimatske spremembe zamenja globalizacija. Darwinova nočna mora je tudi grozljivka, le da kanibalskega morskega psa zamenja kanibalski nilski ostriž. Darwinova nočna mora je tudi kriminalka, le da happy end ni na spregled – morilci

ostanejo na prostosti. In končno, Darwinova nočna mora je film zarote: zibelka človeške rase je mutirala v krsto človeške rase." Mi pa k temu dodajmo še tole: temeljna odlika avtorjev filma (Sauperja in Riederja) je, da sta izbrala motiv, ki je *par excellence* paradigmatičen za kapitalistični "razvoj", in da je bila njuna pripoved sicer odkrito zainteresirana, nikakor pa ne tendenciozna.

o avtorju

Hubert Sauper se je rodil leta 1966 v Kitzbühelu na Tirolskem. Na Dunaju in v Parizu je študiral filmsko režijo. Nekaj let je preživel v Veliki Britaniji, Italiji in ZDA, od leta 1994 pa živi v Franciji. Posveča se predvsem filmski pedagogiki in ustvarjanju dokumentarnih filmov, nastopil pa je tudi v dveh igranih filmih. Za svoja dela je prejel številne nagrade, največ prav za **Darwinovo nočno moro**.

filmografija

Wer fürchtet sich vorm schwarzen Mann (1988)

Era Max (1989)

Piraten in Österreich (1990)

Der Blasi (1990)

Ich habe die angenehme Aufgabe aka On the Road with Emil (1993/94)

Also schlafwandle ich am helllichten Tage (1994)

Lomographer's Moscow (1995)

Kisangani Diary (1998)

Seules avec nos histoires / Alone with Our Stories (2000)

Darwinova nočna mora (Darwin's Nightmare) (2004)

film in kontekst

Viktorijino jezero in nilski ostriž

Viktorijino jezero (angleško Lake Victoria, svahilsko Victoria Nyanza), ki velja za "srce Afrike" in "zibelko človeštva", je največje jezero v Afriki, največje tropsko in – glede na površino – za kanadskim Gornjim jezerom drugo največje sladkovodno jezero na svetu. Večino si ga delita Uganda (na severu) in Tanzanija (na jugu), manjši del na severovzhodu pa pripada Keniji. Leži na 1134 m nadmorske višine, obsega 68.800 km² in je z maksimalno globino 84 m razmeroma plitvo. S severno obalo se dotika ekvatorja. Razčlenjujejo ga številni zalivi in več kot 3.000 otokov (največji je otok Ukerewe s 560 km² površine). Najpomembnejši pritok je Kagera, glavni odtok pa Viktorijin Nil, ki teče proti Albertovemu jezeru. Največja pristanišča so Kisumu, Entebbe in Mwanza. Okoli jezera živi več kot 30 milijonov ljudi, izkoriščajo pa ga predvsem za promet in ribolov.

Zaradi plitvosti, omejenega pritoka rek, velike površine in relativno majhnega volumna vode je jezero zelo ranljivo. Močno ga ogrožajo nekatere rastlinske in živalske vrste, ki jih je človek umetno naselil vanj (predvsem nilski ostriž in vodna hijacinta), pretirano razmnoževanje alg, komercialni ribolov, rastoča industrija, naglo naraščanje prebivalstva in golosek naravne vegetacije obrežnega pasu.

Nilski ostriž (latinsko *Lates niloticus*) je vrsta sladkovodne ribe iz družine Latidae iz reda Persiformes. Je zelo razširjena vrsta na tropskem območju Afrike in izvorno živi v rekah Kongo, Nil, Senegal, Niger, Volta, v Čadskem in

Turkanskem jezeru ter manjših pritokih, najdemo pa ga tudi v slankasti vodi jezera Mariut v Egiptu. Je modrikasto srebrne barve, odrasle ribe v povprečju merijo med 121 in 137 cm, lahko pa dosežejo tudi do 180 cm in tehtajo do 200 kg. Prehranjuje se z ribami (tudi lastne vrste), raki in žuželkami, mladice pa jedo tudi plankton. Nilski ostriž je nasilna roparica, ki vedno dominira v svojem okolju; organizacija IUCN (International Union for Conservation of Nature) ga celo uvršča med 100 najbolj invazivnih vrst na svetu.

Nilski ostriž je zelo pomemben v živilski industriji, kjer je poznan pod imenom viktorijin ostriž. Njegovo meso je belo, čvrsto in izrazitega okusa. 100 g ostriža vsebuje 93 kcal (389 kJ), 19,1 g beljakovin in 1,8 g maščobe; ima tudi veliko maščobnih kislin omega-3. Izvažajo ga predvsem v Evropo in na Japonsko. Po navedbah iz **Darwinove nočne more** so leta 2004 v tanzanijskem pristanišču Mwanza dnevno ulovili vsaj 500 ton te ribe, ki sta jih v obliki filetov v enem samem dnevu zaužila približno dva milijona belcev; dva milijona Tanzanijcev pa sta v istem obdobju vsak dan stradala.

Naselitev nilskega ostriža v Viktorijino jezero je eden od najpogosteje navajanih primerov za to, kakšen negativen vpliv ima lahko invazivna alohtona vrsta na ekosistem. Leta 1954 je neki uslužbenec s kenijskega urada za ribištvo po navodilih britanske kolonialne uprave v jezero spustil prvih nekaj primerkov nilskega ostriža. S tem majhnim eksperimentom so skušali priti do alternative za avtohtone ostrižnike, ki so sicer užitne ribe, a imajo zelo veliko koščic. Videti je bilo, da je načrt uspel, saj se je nilski ostriž v novem okolju, v katerem (razen človeka) ni imel sovražnikov, uspešno razmnoževal. Prizadevanja za njegovo naselitev v jezeru so se v 60. letih še okrepila in do srede 80. let se je nova vrsta tako namnožila, da je v jezeru postala dominantna. Na obrežju se je v nekaj letih razvila živilskopredelovalna industrija; bogat ulov so v predelovalnicah pripravljali za izvoz, ki se je še posebej razcvetel sredi 90. let 20. stoletja, ko je zaradi prelova v oceanih izbruhnila ribolovna kriza. Toda kmalu se je pokazala tudi negativna stran eksperimenta: požrešni nilski ostriž – ki se je na začetku prehranjeval z ostrižniki, ko je njihovo število močno upadlo, pa se je začel hraniti predvsem s pezdirki in raki – je v nekaj desetletjih v jezeru iztrebil ali skoraj iztrebil več sto avtohtonih živalskih vrst in porušil občutljivo naravno ravnovesje. Viktorijino jezero, ki je bilo zaradi izjemne pestrosti živih bitij nekoč priljubljen raziskovalni objekt evlucijskih biologov, se je spremenilo v pravo **Darwinovo nočno moro**. A ker je v zadnjih letih zaradi množičnega ribolova število nilskih ostrižev vendarle začelo upadati, je vsaj nekaterim ogroženim vrstam uspelo, da so se znova namnožile.

Naselitev nilskega ostriza je imela še en negativen ekološki učinek. Avtohtone ostriznike so tradicionalno sušili na soncu, nilskega ostriza pa je zaradi večje vsebnosti maščob treba dimiti, da se ne pokvari. To je pripeljalo do dodatnega uničevanja dreves in drugega rastlinja na objezerskem območju, ki ga že tako pestijo izsekavanje gozdov, erozija tal in dezertifikacija. Nadaljnji problemi, ki so prav tako v veliki meri povezani z naselitvijo nilskega ostriza, so še naglo naraščajoče prebivalstvo, pospešena industrializacija obrežnega pasu in posledično spuščanje velikih količin odplak v jezero. Problematična je tudi vodna hijacinta – sladkovodna, hitro rastoča ameriška rastlina, ki so jo na začetku 20. stoletja kot okrasno rastlino začeli zasajati na afriški celini; v 90. letih prejšnjega stoletja je namreč v Viktorijinem jezeru povzročila drastičen upad ribje populacije, saj je zaradi hitrega razraščanja ribam odvzela preveč kisika, poleg tega pa s svojimi viticami zapira dotoke in odtoke v jezeru ter otežuje ribolov in plovbo.

Medtem ko je bila z ekološkega vidika naselitev nilskega ostriza skrajno negativna, je na gospodarstvo delovala stimulatивно, saj je pripeljala do ustanovitve velikih, z ribolovom povezanih podjetij. Toda večjemu delu lokalnega prebivalstva ta gospodarski razcvet ni prinesel koristi, saj je uničil dotedanje družbeno-ekonomske razmere. Zaradi obsežnih ribolovnih akcij, ki z izvozom prinašajo milijonske zaslužke (leta 2003 je nilski ostriz Evropski uniji prinesel kar 169 milijonov evrov prometa, kakšni bodo dobički v prihodnje, pa še ni jasno, saj je zaradi prelova populacija te ribe močno upadla), so namreč številni domačini opustili tradicionalne dejavnosti in se znašli v kolesju denarne ekonomije ali pa so – pred vzpostavitvijo izvozne usmerjenega ribolova – postali ekonomski begunci.

Naravovarstveniki opozarjajo, da se bo ekosistem jezera že v manj kot desetih letih popolnoma porušil, če ne bodo v kratkem sprejeti hitri in trajni ukrepi za njegovo zaščito; toda do teh ukrepov zaenkrat še ni prišlo, saj so beli fileti še vedno izjemno uspešen izvozni artikel – tudi po zaslugi EU, Svetovne banke in OZN, ki so zlasti po izbruhu svetovne ribolovne krize v izvoz dobičkonosnih rib iz Tanzanije začele vlagati ogromno denarja. Začarani krog izkoriščanja, bogatenja, revščine, lakote in bolezni pa se vztrajno širi. In čeprav tako rekoč vsi, ki jih ti problemi zadevajo, vedo za nesprejemljive razmere, skoraj nihče ne ukrepa.

Ena redkih organizacij, ki se aktivno bori za izboljšanje življenja v Viktorijinem jezeru in na njegovem obrežju, je nevladna in neprofitna OSIENALA – Friends of Lake Victoria, ki je bila ustanovljena leta 1992 in v katero so včlanjeni ribiči, kmetje, skupnosti, zadruga, okoljevarstveni klubi, nevladne organizacije in znanstvene institucije z območja jezera.

režiserjeva izkušnja

Hubert Sauper je zamisel za **Darwinovo nočno moro** dobil med snemanjem filma **Kisangani Diary**, v katerem je na začetku državljanske vojne leta 1997 spremljal ruandske begunce globoko v džunglo Konga. Nekega dne je na letališču v Mwanzi videl velikanski tovorni letali, do vrha napolnjeni z živili; na prvem je bilo 50 ton rumenega graha iz Amerike, namenjenega beguncem v taboriščih OZN, drugo, ki je letelo v Evropo, pa je bilo natovorjeno s svežimi ribjimi fileti. Kmalu se je zblížal z ruskimi in ukrajinskimi piloti, saj se je po tistem območju lahko gibal samo v njihovem spremstvu, in že po nekaj kozarcih piva in vodke so mu v smehu povedali, da vojnim žariščem ne dostavljajo samo humanitarne pomoči, ampak tudi to, kar je za vojno nujno potrebno – bombe, mine, kalašnikovke, strelivo ... Begunci, ki so se podnevi hranili z rumenim grahom, so ponoči umirali pod salvami mitraljezov; in zjutraj je Sauper s tresočo se kamero snemal uničena taborišča, polna človeških trupel. To naključno spoznanje cinične in umazane realnosti je bilo za Sauperja izhodišče **Darwinove nočne more** – njegovega do tedaj največjega osebnega in filmskega podviga.

Osrednja Afrika, "zibelka človeštva", je znana po zelenih širjavah, divjih živalih in s snegom prekritih vulkanih v ozadju, obenem pa je tudi "srce teme" današnjega

časa. Množičnih epidemij, lakote in nikoli končanih državljanskih vojn, ki zaznamujejo tukajšnji vsakdan, preostali del sveta skorajda ne opazi. Oboroženi konflikti na tem območju so daleč najbolj krvavi konflikti po drugi svetovni vojni; med letoma 1999 in 2000 je v Angoli, Kongu in DR Kongu – v najbolj krvavih vojnah po drugi svetovni vojni – umrlo štiri milijone ljudi, samo na vzhodu DR Konga pa nasilne smrti vsak dan umre toliko ljudi, kot jih je v terorističnem napadu 11. septembra 2001 v New Yorku. Če že niso popolnoma ignorirani, pa so tukajšnji konflikti (npr. v Ruandi, Burundiju, Sudanu) pogosto označeni kot plemenske vojne. Toda pravo ozadje teh vojn – kot poudarja Sauper – je navadno mednarodni interes za surovine.

Za realizacijo **Darwinove nočne more** je bila potrebna minimalistična metoda: na prizorišču snemanja sta bila zgolj Hubert Sauper (v vlogi režiserja, scenarista in snemalca) z majhno kamero in Sauperjev umetniški sodelavec Sandor Rieder. Z ljudmi, ki sta jih snemala, sta se morala zelo zblížati in njihovo življenje spremljati skozi daljše obdobje. Iz tega so se – kot razkriva Sauper – razvili zelo intenzivni odnosi in tudi trajna prijateljstva.

Zaradi razkrivanja šokantnih kontrastov in protislovij sta imela Sauper in Rieder med snemanjem številne težave z vojsko, policijo in drugimi predstavniki oblasti. V Tanzaniji se skoraj nikjer nista mogla pojaviti kot filmska ustvarjalca; da sta lahko letela s tovornimi letali, sta se morala izdajati za pilota in si priskrbeti lažne dokumente; v vaseh, v katere belci redko zaidejo, so ju imeli za misijonarja; v predelovalnicah rib so se bali, da sta nadzornika higienskih razmer iz EU; v barih in hotelih sta se predstavljala kot avstralska poslovneža. Vedno sta bila tam, kjer ne bi smela biti: v kontrolnem stolpu letališča, kjer so raztovarjali lesene zaboje z orožjem in natovarjali ribe; pri prostitutkah, h katerim stranke navadno ne pridejo s kamero; na odlagališčih ribjih ostankov, ki jih razen jastrebov, žerk in lačnih domačinov le redko kdo najde in do katerih pred njima ni imel dostopa še noben zahodnjak. Zaradi teh tveganih podvigov sta veliko dni in noči preživela na policijskih postajah in v lokalnih zaporih ter bila podvržena večurnim zasliševanjem in nočnim kontrolam. Velik del filmskega proračuna sta porabila za podkupnine in plačevanje kazni. Njun položaj je zaradi velikega deleža muslimanskega prebivalstva v Tanzaniji oteževala tudi zalivska vojna. Zaostrilo se je tudi, ko je prostitutko Elizo, eno od glavnih oseb v filmu, do smrti zabodel belopolti avstralski klient; ker velja, da so – zaradi skupnega porekla – vsi belci bratje, sta bila Sauper in Rieder v očeh mnogih domačinov brata Elizinega morilca in kmalu so ju osumili, da z dekleti snemata pornografske filme. Nekega dne so ju zaprli na enem od otokov ter jima vzeli potna lista in

druge dokumente. V tamkajšnjih časopisih so poročali: "Zahodna novinarja ugrabljena na Viktorijinem jezeru". Šlo je seveda za pretiravanje, toda Sauper in Rieder, ki sta v tropskem soncu sedela na zabojih, obkroženih s tisoči ribjih skeletov, in spet več dni nista mogla delati, sta bila z živci že čisto na koncu.

Z **Darwinovo nočno moro** je Sauper – kot pripoveduje – skušal nenavadno "zgodbo o uspehu" neke ribe in kratkotrajen gospodarski razcvet, ki ga je omogočila, spremeniti v ironično in zastrašujočo alegorijo kapitalistične družbene ureditve – ureditve, ki sicer ni najboljša, a je po darvinističnih kriterijih nedvomno najprilagodljivejša, ureditve, ki je za svoj zmagovalni pohod morala nasprotnike sprebrniti ali pa uničiti, pravzaprav pa večinoma oboje. Sauper opozarja na dejstvo, da vedno, ko se na nekem revnem območju najde kakšna dragocena surovina, domačinom to novo bogastvo prinese nesrečo: moški postanejo čuvaji in vojaki, ženske pa služkinje in prostitutke. Kot ugotavlja, bi **Darwinovo nočno moro** prav tako lahko posnel tudi v Sierr Leone (le da bi tam namesto o ribah pripovedoval o diamantih), v Hondurasu (kjer bi namesto rib bile banane) ali pa v Angoli, Nigeriji in Iraku (kjer bi pripovedoval o nafti). Toda akterji morilskega kapitalističnega sistema niso "pokvarjenci z zlobnimi nameni", temveč smo mi vsi: nekateri "zgolj opravljajo svoje delo" (npr. pilotirajo letala, naložena z napalmom), drugi nočejo o ničemer ničesar vedeti, tretji pa se borijo za golo preživetje. Protagonisti filma – Sergej, Dimond, Raphael, Eliza ... – so resnični ljudje, ki na čudovit način utelešajo kompleksnost in krutost vladajočega družbenega sistema. In kot še doda Sauper: "Po več sto letih suženjstva in kolonizacije v Afriki je globalizacija afriškega trga tretje in najsmrtonosnejše ponižanje ljudi s te celine. Aroganca, s kakršno bogate dežele nastopajo v odnosu do tretjega sveta, je izredno nevarna grožnja za prihodnost vseh ljudi."

teme za razpravo

Film odpira številne sociološke, ekonomske, politične, zgodovinske in ekološke teme. S pomočjo konkretne zgodbe zelo nazorno in neposredno predstavi verigo povezanih družbeno-političnih in ekoloških problemov, ki jih najdemo povsod po svetu.

Pokaže nam, kako lahko neodgovoren človekov poseg v naravo, ki se začne kot "majhen znanstveni ekperiment", poruši ravnovesje nekega ekosistema in povzroči (iz)umiranje številnih živalskih in rastlinskih vrst; pokaže tudi, kako lahko izkoriščanje nove dobrine ter s tem povezan razvoj industrije in posledično

opuščanje tradicionalnega načina življenja pripeljejo do ekološke katastrofe in večinskemu prebivalstvu prinesejo revščino, lakoto in bolezni, medtem ko ima peščica ljudi od te nove industrije in z njo povezanih izvozno-uvoznih dejavnosti (ki lahko vključujejo tudi ilegalno trgovino z orožjem in legalno organizacijo humanitarne pomoči v vojnah, ki so za tuje države pogosto predvsem pomemben vir zaslužka) neizmerne koristi.

Film opozori tudi na to, da so v globaliziranem svetu povezana dogajanja na skrajno oddaljenih območjih: uspešna prodaja in navdušeno kupovanje filetov nilskega ostriža v Evropi, ZDA in na Japonskem sta soodgovorna za izumiranje rib v Viktorijinem jezeru ter za revščino, bolezni in nasilje na njegovem obrežju; dobičkonosna trgovina z orožjem iz Evrope, Azije in z Bližnjega vzhoda je soodgovorna za stalne vojne v Afriki; ruski in ukrajinski piloti prispevajo svoj delež k razcvetu prostitucije v Tanzaniji ... Reševanja teh problemov bi se bilo zato treba lotiti na najširši mednarodni politično-ekonomski ravni. Vse drugo – bojkotiranje spornih dobrin, pošiljanje humanitarne pomoči ipd. – je v najboljšem primeru zgolj kratkotrajno blažilo za posamezne simptome, v najslabšem primeru pa prispevek k ohranjanju obstoječega kritičnega stanja.

viri

www.darwinsnightmare.com (spletna stran filma)

www.hubertsauper.com (spletna stran Huberta Sauperja)

www.imdb.com (The Internet Movie Database)

www.kinomachtschule.at (Kino macht Schule)

www.kino-zeit.de (Das Portal für Arthouse – Film und Kino)

www.taz.de (Die Tageszeitung)

de.wikipedia.org, en.wikipedia.org (Wikipedia)

Pogačnik, Aleš/Vidmar, Ksenija H. (ur.) 2005: *Veliki splošni leksikon* (CD-ROM).

DZS, Ljubljana.